

1. ΘΕΜΑ

Αναφορά στο μέλλον με το *θα*

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

θα γράψω, θα γράφω

θα έχω γράψει, θα έγραφα, θα είχα γράψει

3. ΕΠΙΠΕΔΟ-ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ

Ο απλός μέλλοντας (*θα γράψω*) είναι από τους πρώτους ρηματικούς τύπους που συναντά ο αρχάριος. Προοδευτικά, και μέχρι το προχωρημένο επίπεδο ο μαθητής εκτίθεται στους υπόλοιπους τύπους, με τη σειρά που τους βλέπουμε παραπάνω.

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ

Σχηματισμός των ρηματικών τύπων, ενεστωτικό και αοριστικό θέμα, σημασία των χρόνων χωρίς τη συνοδεία κάποιου μορίου

5. ΠΙΘΑΝΑ ΛΑΘΗ

(α) χρήση του μη συνοπτικού τύπου ως απλού (δεδομένου ότι είναι απλούστερος μορφολογικά)

(β) λάθη που προκύπτουν από την εσφαλμένη αντίληψη της σημασίας των συνοπτικών και μη συνοπτικών τύπων

(γ) υποχρεωτική μετατροπή σε παρελθοντικούς τύπους στον πλάγιο λόγο – εσφαλμένη αντίληψη της χρονικής αναφοράς λόγω των αλλαγών της ακολουθίας των χρόνων

6. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

6.1. Το μόριο *θα* θεωρείται ως ο κύριος δείκτης μελλοντικής αναφοράς στην ελληνική. Για διάφορους λόγους – και κυρίως γιατί κανονικά αναφέρεται απλώς και μόνο στο μέλλον χωρίς κάποια άλλη ιδιαιτερότητα – ο τύπος *θα γράψω* θεωρείται ο απλός μέλλοντας, ενώ όλοι οι άλλοι συνδυασμοί του *θα* (α) μπορεί και να μην αναφέρονται στο μέλλον (και μάλιστα ο τύπος *θα έγραφα* δεν αναφέρεται ποτέ στο μέλλον) και (β) ακόμα και όταν αναφέρονται στο μέλλον εμφανίζουν παράλληλα και πολλά από τα χαρακτηριστικά που φέρουν ασυνόδετοι.

Τυπικά, όλοι οι συνδυασμοί του *θα* θεωρούνται τύποι της οριστικής κατά το ότι (α) οι κύριες προτάσεις οι οποίες τους περιέχουν μπορούν να λειτουργούν ως προτάσεις κρίσης, (β) συνδυάζονται με το ρήμα με τη σειρά (*Άρνηση*) *θα* (*κλιτικοί τύποι της αντωνυμίας*) *ρήμα* και (γ) επιλέγουν πάντα *άρνηση* *δεν*. Οι μελλοντικές χρήσεις και τα χαρακτηριστικά των πέντε τύπων μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

6.2. *θα γράψω*

απλή μελλοντική αναφορά, που κανονικά τοποθετεί ένα γεγονός στο μέλλον, χωρίς καμιά αναφορά στη διάρκεια ή την εσωτερική του οργάνωση (επομένως, συνοπτικά):

θα έρθω αύριο

όποτε με φωνάζεις, θα έρθω

θα γράψω δεκαπέντε γράμματα αύριο

θα έρθω τρεις φορές τον επόμενο μήνα

αυτή η κυβέρνηση θα εξαντλήσει την τετραετία, θα κερδίσει τις επόμενες εκλογές και θα κυβερνήσει για τα επόμενα τέσσερα χρόνια

Όπως φαίνεται και από τα παραδείγματα, η πράξη δεν είναι κατ' ανάγκην στιγμιαία ούτε και συμβαίνει κατ' ανάγκην μόνο μία φορά. Ως εκ τούτου τόσο ο όρος «στιγμιαίος μέλλοντας» όσο και ο ορισμός ότι «δηλώνει κάτι που θα γίνει μόνο μία φορά» δικαιολογούνται μόνο σε αντιδιαστολή με κάποια χαρακτηριστικά του τύπου *θα γράφω*, αλλά δεν μπορούν να περιγράψουν επαρκώς το σύνολο των χαρακτηριστικών του τύπου *θα γράψω*.

Γενικά, όπως και κάθε άλλος μελλοντικός τύπος, μπορεί να δηλώνει υποσχέσεις, δεσμεύσεις, απειλές, προφητείες, προβλέψεις, προθέσεις κτλ. που όμως προκύπτουν φυσιολογικά από το γεγονός ότι όλα αυτά αναφέρονται στο μέλλον (και δεν δείχνουν κάτι για τη φύση είτε του *θα* είτε του τύπου *γράφω* είτε του συνδυασμού τους). Τέλος, μπορεί να δηλώνει είτε μελλοντική αναφορά είτε το αορίστως επαναλαμβανόμενο (και επομένως το προβλέψιμο), αλλά πάντως δεν μπορεί να αναφερθεί σε καμία άλλη χρονική βαθμίδα (σε αντίθεση με όλους τους άλλους συνδυασμούς του *θα*).

6.3. *θα γράφω*

μελλοντική αναφορά μόνο όταν το γεγονός που τοποθετείται στο μέλλον δεν ολοκληρώνεται (θεωρείται εν εξελίξει) ή επαναλαμβάνεται μέσα σε συγκεκριμένα ή μη συγκεκριμένα χρονικά πλαίσια, είτε αν ο ομιλητής θέλει απλώς να δώσει έμφαση στη διάρκεια ενός μελλοντικού γεγονότος:

*Όταν πάρεις το πτυχίο σου εγώ θα τελειώνω το λύκειο.
Αύριο το μεσημέρι θα γράφω εξετάσεις.
Θα σου γράφω ένα γράμμα την ημέρα
Θα έρχομαι τρεις φορές κάθε μήνα
Αυτό το κόμμα θα κυβερνά για τα επόμενα 100 χρόνια*

Οι μελλοντικές χρήσεις των δύο αυτών μελλοντικών τύπων (του συνοπτικού και του μη συνοπτικού, *θα γράψω* και *θα γράφω*, αντίστοιχα) αντιστοιχούν λίγο πολύ με τις παρελθοντικές χρήσεις αορίστου και παρατατικού (βλ. σχετικά δελτία) και προφανώς προκύπτουν από τη διαφορά των δύο θεμάτων. Ο τύπος *θα γράφω* πάντως (όχι όμως και ο τύπος *θα γράψω*) είναι δυνατό να αναφέρεται και στο παρόν πιθανολογικά, όπως βλέπουμε στο σχετικό δελτίο.

6.4. *θα έχω γράψει*

μελλοντική αναφορά μόνο όταν το γεγονός τοποθετείται στο μέλλον αναδρομικά – όταν δηλαδή τονίζεται η ολοκλήρωσή του πριν από κάποιο μελλοντικό χρονικό σημείο (το οποίο μπορεί να προηγείται ή να μην προηγείται της στιγμής της εκφώνησης).

*Αύριο στις 10 θα έχω τελειώσει το μάθημα.
Όταν έρθεις, θα έχω φύγει.*

6.5. *θα έγραφα*

μελλοντική αναφορά μόνο σε σχέση με κάποιο σημείο του παρελθόντος που υιοθετείται ως βάση από τον ομιλητή (είτε σε διηγήσεις είτε στον πλάγιο λόγο):

*Είπε ότι θα έγραφε ένα γράμμα (χτες/σήμερα/αύριο).
Ξεκίνησε προχτές και θα ερχόταν μέχρι χτες/σήμερα/αύριο.*

Συνηθέστερη είναι η χρήση του τύπου αυτού στην απόδοση των υποθετικών λόγων του μη πραγματικού, όπου δεν είναι ξεκάθαρο ότι υπάρχει μελλοντικότητα:

Αν τον έβλεπα, θα έφευγα.

6.6. θα είχα γράψει

μελλοντική αναφορά μόνο όταν το γεγονός τοποθετείται στο μέλλον αναδρομικά και στη συνέχεια «πλαγιάζει» ή όταν, σε μια διήγηση που υιοθετεί ένα παρελθοντικό σημείο ως βάση, ένα πιθανό μελλοντικό γεγονός παρουσιάζεται ως μη πραγματικό:

Είπε ότι θα είχε φύγει (χτες/σήμερα/αύριο) πριν συναντηθείτε (χτες/σήμερα/αύριο).

Θα ξεκινούσε προχτές και θα είχε φτάσει μέχρι χτες/σήμερα/αύριο (αν δεν συνέβαινε κάτι άλλο τελικά).

Και αυτός ο τύπος είναι ιδιαίτερα συχνός στους υποθετικούς λόγους του μη πραγματικού, όμως και πάλι η σχέση του με το μέλλον δεν είναι ξεκάθαρη:

*Αν είχες έρθει (*αύριο), δεν θα είχα φύγει (*αύριο).*

7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Το ζεύγος των 'κανονικών' μελλόντων (του συνοπτικού και του μη συνοπτικού) μπορεί να παρουσιαστεί σε συνδυασμό με το ζεύγος «παρατατικού»-«αορίστου» για να αναδειχθεί η συσχέτιση των δύο θεμάτων. Σε πολλά εγχειρίδια συνηθίζεται επίσης η συνεξέταση των δύο μελλόντων με τους αντίστοιχους δύο τύπους της υποτακτικής (*να γράψω* και *να γράφω*), που πάντως μπορεί να δημιουργήσει δυσκολίες στην κατάκτηση της θέσης και του τύπου της άρνησης στην κάθε περίπτωση. Οι τύποι *θα έγραφα* και *θα είχα γράψει* συνηθέστατα παρουσιάζονται κατά την παρουσίαση των «υποθετικών λόγων του μη πραγματικού», ενώ ο τύπος *θα έγραφα* είναι ο πιο σπάνιος που παρουσιάζεται σε πολύ προχωρημένα στάδια της εκμάθησης.

Σε όλες τις περιπτώσεις είναι ιδιαίτερα χρήσιμη (και εύκολη) η συνεξέταση των επιρρηματικών στοιχείων (χρόνου, όψης και ποιού ενέργειας) που μπορεί ή που δεν μπορεί να συνοδεύουν τον κάθε τύπο για να αναδειχθεί με φυσικό τρόπο τόσο η χρονική αξία του καθενός όσο και οι μεταξύ τους διαφορές.

8. ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ

ΑΤ5: Πιθανολογικές χρήσεις του *θα*

ΑΤ6: Άλλα μέσα έκφρασης μελλοντικής αναφοράς (χωρίς τη χρήση του *θα*)

9. ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Γλωσσικές Ασκήσεις: 250-251, 267-270, 285-288, 354, 393-394.